

ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΙΣ ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ

Όλες δυνατές, όλοι ίσοι!

ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Στέλλα Κάσδαγλη
Πηνελόπη Θεοδωρακάκου

ΣΥΓΓΡΑΦΗ ΑΝΑΦΟΡΑΣ

Στέλλα Κάσδαγλη
Πηνελόπη Θεοδωρακάκου

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

Πηνελόπη Θεοδωρακάκου

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

corpola.gr

Αυτή η έρευνα δημοσιεύθηκε
από τον οργανισμό

▲ **WOMEN ON TOP**

ο οποίος μετονομάστηκε σε

WHEN

το 2025.

ΜΑΘΕΤΕ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΕΔΩ

Το έργο "Σχολείο Χωρίς Στερεότυπα - Όλες Δυνατές, Όλοι Ίσοι" υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Active Citizens Fund, με φορέα υλοποίησης το Women On Top και εταιρίες την Sociality και την Openous. Το πρόγραμμα Active Citizens Fund, ύψους € 13,5 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (EOX) περιόδου 2014 - 2021, γνωστού ως EEA Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active Citizens Fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow. Διαβάστε περισσότερα εδώ: www.activecitizensfund.gr

Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν αποτελούν προσωπικές απόψεις του συντάκτη / της συντάκτριας και δεν απηχούν απαραίτητα τις απόψεις του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του EOX ή του Διαχειριστή Επιχορήγησης του Προγράμματος Active Citizens Fund στην Ελλάδα (Ίδρυμα Μποδοσάκη σε συνεργασία με το SolidarityNow).

“Σχολείο χωρίς στερεότυπα”: πού βρισκόμαστε σήμερα;

Τα βασικά συμπεράσματα της έρευνας του Women On Top για τις ανάγκες των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων και των καθηγητών/τριών και συμβούλων ΣΕΠ, σε θέματα που σχετίζονται με την ένταξη της διάστασης της έμφυλης ισότητας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Στο πλαίσιο του έργου “Σχολείο χωρίς Στερεότυπα - Όλες δυνατές, όλοι ίσοι”, την περίοδο Σεπτέμβριος - Δεκέμβριος 2021 υλοποιήσαμε μια σύντομη έρευνα για να αφουγκραστούμε και να κατανοήσουμε τις ανάγκες των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων, καθώς και των συμβούλων ΣΕΠ, σε θέματα που σχετίζονται με την ένταξη της διάστασης της έμφυλης ισότητας στην εκπαιδευτική διαδικασία.

Στόχος της έρευνας αυτής ήταν να προσδιορίσουμε με μεγαλύτερη σαφήνεια τα θέματα που καλούνται να διαχειριστούν οι εκπαιδευτικοί και οι σύμβουλοι ΣΕΠ σε ό,τι αφορά την έμφυλη ισότητα και τα στερεότυπα, τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν σε σχέση με τις ψυχοκοινωνικές δεξιότητες και την ανάπτυξη των κοριτσιών μέσα στην τάξη και τα εργαλεία που θεωρούν οι ίδιοι ότι μπορούν να υποστηρίξουν καλύτερα το έργο τους για την εξάλειψη των έμφυλων προκαταλήψεων στην τάξη.

ΤΟ ΠΡΟΦΙΛ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η έρευνα υλοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου που διαχύθηκε διαδικτυακά, μέσω της πλατφόρμας του Women On Top, καθώς και των εταίρων του έργου, και συγκέντρωσε συνολικά **133 απαντήσεις** εκπαιδευτικών.

Το **88% των εκπαιδευτικών** που συμμετείχαν στην έρευνα **είναι γυναίκες**.

Το **72% των εκπαιδευτικών** που δήλωσαν την εκπαιδευτική τους βαθμίδα **εργάζονται στην Β΄βάθμια** εκπαίδευση, ενώ το **21% στην Α΄βάθμια**.

Από τους/τις 133 εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα, μόνο οι 8 δήλωσαν ότι διδάσκουν ΣΕΠ, έτσι από τις απαντήσεις τους στις συγκεκριμένες για το πεδίο τους ερωτήσεις δεν μπορέσαμε να βγάλουμε συμπεράσματα τα οποία προσφέρονται για γενικεύσεις. Για τον λόγο αυτό οι ερωτήσεις αυτές δεν συμπεριλαμβάνονται σε αυτή την αναφορά.

Για τη διεξαγωγή της έρευνας, **οργανώθηκαν και 3 συζητήσεις σε ομάδες εστίασης** (focus groups), αποτελούμενες από τα τρία βασικά κοινά-στόχους, διάρκειας 120'. Στις ομάδες εστίασης **συμμετείχαν 5 εκπαιδευτικοί Α΄βάθμιας εκπαίδευσης, 8 Β΄βάθμιας και 4 σύμβουλοι ΣΕΠ**.

Μια σύντομη ανάλυση πλαισίου

Το έργο «Σχολείο χωρίς στερεότυπα» απαντά σε 3 προκλήσεις, που αφορούν κορίτσια και νέες γυναίκες στην Ελλάδα, οι οποίες τεκμηριώνονται από την ακαδημαϊκή έρευνα και από την εμπειρία του Women On Top.

- LINK** [1. Τις διαφορές στην αντιμετώπιση αγοριών/κοριτσιών από τους/τις εκπαιδευτικούς](#) και τη διαιώνιση των έμφυλων ανισοτήτων που προκαλούν.
- LINK** [2. Το «κενό αυτοπεποίθησης» στα κορίτσια 10-14 ετών](#), το οποίο τα εμποδίζει, ως νέες γυναίκες, να διεκδικήσουν θέσεις ευθύνης.
- LINK** [3. Τον επαγγελματικό διαχωρισμό](#), που περιλαμβάνει χαμηλή συμμετοχή κοριτσιών και νέων γυναικών σε εκπαιδευτικά και επαγγελματικά πεδία που σχετίζονται με την επιστήμη και την τεχνολογία και σε θέσεις ευθύνης.

Ποιες είναι οι ομάδες στόχοι του έργου;

- Οι εκπαιδευτικοί Α'βάθμιας και Β'βάθμιας εκπαίδευσης, ανεξαρτήτως ειδικότητας
- Οι καθηγήτριες/τες και οι σύμβουλοι Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού
- Οι εκπαιδευτικοί άλλων εκπαιδευτικών βαθμίδων, που μπορούν να συμμετάσχουν στο πανελλαδικό δίκτυο αλλά και να αξιοποιήσουν το επιμορφωτικό υλικό που διατίθεται δωρεάν από την ψηφιακή πλατφόρμα του έργου, προσαρμόζοντάς το στις ανάγκες των μαθητών και των μαθητριών τους.

ΓΙΑΤΙ ΕΠΙΛΕΞΑΜΕ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΟΜΑΔΕΣ;

Η επιλογή των παραπάνω ομάδων-στόχου, έχει βασιστεί στην παρακάτω θεωρητική βάση που υποστηρίζεται εκτενώς από την βιβλιογραφία.

- Τα εκπαιδευτικά συστήματα αντανακλούν και αναπαράγουν την ανισότητα των φύλων που επικρατεί στην κοινωνία και λειτουργεί εις βάρος των γυναικών.
- Καθώς το σχολείο αποτελεί ένα μικρόκοσμο της ευρύτερης, πατριαρχικά δομημένης, κοινωνίας διαιωνίζει την ανδρική ηγεμονία, ταυτόχρονα, όμως, αποτελεί και το πεδίο στα πλαίσια του οποίου είναι δυνατό να διαμορφωθούν οι τάσεις για την προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών.

- Η ιδεολογία που αφορά στους ρόλους των φύλων περνά μέσα από την εκπαίδευση με τρεις κυρίως τρόπους:
 1. τα σχολικά βιβλία,
 2. τον επαγγελματικό προσανατολισμό (στην άμεση αλλά και την έμμεση μορφή του) και
 3. τη συμπεριφορά των εκπαιδευτικών που είναι συχνά διαφορετική για κάθε φύλο.
- Ακριβώς επειδή οι εκπαιδευτικοί είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες που συνθέτουν το πλέγμα της αναπαραγωγής στερεότυπων έμφυλων ρόλων στο σχολείο, οι ίδιοι/ες μπορούν ταυτόχρονα να αποτελέσουν και βασικούς μοχλούς ανατροπής των στερεοτύπων αυτών.
- Ο ΣΕΠ θεωρείται από ερευνήτριες και ερευνητές εργαλείο-κλειδί για την επίτευξη της έμφυλης ισότητας.

Ποιοι είναι οι στόχοι του έργου;

- Η εξοικείωση εκπαιδευτικών Α'βάθμιας και Β'βάθμιας εκπαίδευσης με εργαλεία για τη συνειδητή πρόληψη και εξάλειψη των διακρίσεων προς μαθήτριες και μαθητές.
- Η εξοικείωση εκπαιδευτικών Α'βάθμιας και Β'βάθμιας εκπαίδευσης με εργαλεία για την ενδυνάμωση των κοριτσιών σε συναισθηματικές-κοινωνικές δεξιότητες που η τρέχουσα αντιμετώπισή τους από το εκπαιδευτικό σύστημα δεν τις ευνοεί να αναπτύξουν.
- Η εξοικείωση καθηγητών/τριών και συμβούλων ΣΕΠ με ζητήματα στερεοτύπων και με εργαλεία που βοηθούν στην πρόληψη και αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών.
- Η αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών που επιλέγουν να επιμορφωθούν στα παραπάνω εργαλεία και χρησιμοποιούν το διαθέσιμο υλικό.
- Η διασύνδεση εκπαιδευτικών και δημιουργία ομάδων εργασίας που θα αναδείξουν ζητήματα προς επίλυση και θα συνδημιουργήσουν νέα εργαλεία και αυτοοργανωμένες δράσεις.

Μέσα από τους στόχους αυτούς και τον αναμενόμενο αντίκτυπο, το έργο θα συμβάλει, μέσω της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, στην ενδυνάμωση κοριτσιών από ποικίλα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα, ώστε να έχουν τις βάσεις και τα εργαλεία για να διεκδικήσουν ισότητα στην εκπαίδευση και την εργασία, ένα από τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα που συχνά παραβιάζεται για τις γυναίκες κάθε ηλικίας, λόγω των έμφυλων ανισοτήτων που εδραιώνονται στην παιδική και εφηβική ηλικία.

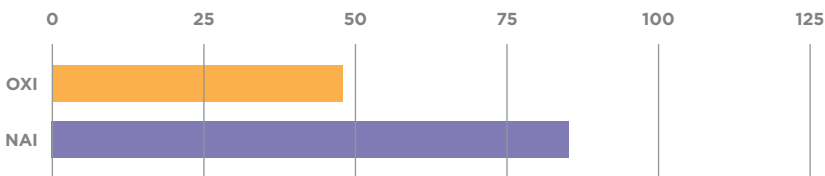
Βασικά ευρήματα ποσοτικής & ποιοτικής διερεύνησης

Μέσω του ερωτηματολογίου που απευθύναμε σε εκπαιδευτικούς της Α' βάθμιας και της Β' βάθμιας εκπαίδευσης και σε συμβούλους ΣΕΠ θελήσαμε, καταρχάς, να διερευνήσουμε το επίπεδο γνώσεων και εξοικείωσής τους με τους κύριους άξονες προβληματισμού που διαμόρφωσαν την προσέγγισή μας, στο έργο "Σχολείο Χωρίς Στερεότυπα".

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πιστεύετε ότι υπάρχουν διαφορές στον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζονται αγόρια και κορίτσια από τους/τις εκπαιδευτικούς στο σχολείο;

το 64% των εκπαιδευτικών απάντησαν ότι υπάρχουν.

Όταν, στη συνέχεια, κλήθηκαν να αναφέρουν σχετικά παραδείγματα, οι εκπαιδευτικοί έδωσαν απαντήσεις που μπορούν να χωριστούν σε **3 βασικές κατηγορίες:**

1. Διαφορές στην αντιμετώπιση συγκεκριμένων συμπεριφορών και στις συνέπειές τους

Η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών αναφέρουν ότι αγόρια και κορίτσια έρχονται αντιμέτωπα με διαφορετικές προσδοκίες στο σχολείο. Για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικοί αναμένουν, άρα και αποδέχονται ευκολότερα, ότι τα αγόρια θα κάνουν φασαρία, θα είναι ζωηρά, θα κάνουν αταξίες -χαρακτηριστική είναι η φράση "αγόρια είναι", που υπονοεί την αποδοχή και δικαιολόγηση τέτοιων συμπεριφορών. Από την άλλη, τα κορίτσια θεωρούνται "πειθήνια και υπάκουα", ώριμα, μεθοδικά και τακτικά -άρα αναμένεται από αυτά να συμπεριφέρονται ως τέτοια. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, στα κορίτσια να προβάλλονται περισσότερες απαιτήσεις για καλές επιδόσεις, ενώ για τα αγόρια να ακούγεται συχνά ότι "είναι πιο έξυπνα, αλλά δεν διαβάζουν".

Όπως αναφέρει μια εκπαιδευτικός που συμμετείχε σε μια από τις ομάδες εστίασης, "αν τα κορίτσια είναι θορυβώδη, τους γίνεται παρατήρηση. Ανάλογη συμπεριφορά αγνοείται για τα αγόρια". Ωστόσο, σε ό,τι αφορά την επιβολή ποινών, οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να συμφωνούν

ότι αυτές είναι πολύ πιο αυστηρές για τα αγόρια. Τα κορίτσια, αντίθετα, απολαμβάνουν μεγαλύτερη κατανόηση και επιείκεια σε παράτυπες συμπεριφορές.

Μια άλλη παρατήρηση που προκύπτει από τις απαντήσεις είναι το “στίγμα” που ακολουθεί τα παιδιά (αγόρια ή κορίτσια) που δεν συμμορφώνονται με τις προσδοκίες των εκπαιδευτικών. “Ένα αγόρι που δεν επιδεικνύει ζωντανή συμπεριφορά χαρακτηρίζεται αμέσως ως “ήσυχο για αγόρι” και τα κορίτσια που δεν εμπήτουν στα πλαίσια της “υπακοής” είναι “ατίθασα για κορίτσια”.

«Συνήθως περιμένουμε περισσότερη ευγένεια από τα κορίτσια και τα χαρακτηρίζουμε περισσότερο αρνητικά αν έχουν κάποιου τύπου παραβατική ή έξω από τα συνηθισμένα συμπεριφορά. Αντίστοιχα, εντυπωσιαζόμαστε ή μπορεί να ‘κακοχαρακτηρίζουμε’ ένα αγόρι με περισσότερες ευαισθησίες ή καλλιτεχνικές τάσεις».

2. Στερεότυπα και προκαταλήψεις στα πεδία μάθησης & στον επαγγελματικό προσανατολισμό

Με βάση τα παραπάνω, δεν θα μπορούσαν να μην επηρεάζονται οι προσδοκίες και οι συμπεριφορές των εκπαιδευτικών, ως προς τα πεδία μάθησης και τον επαγγελματικό προσανατολισμό των μαθητών και των μαθητριών τους.

Είναι σαφές από τις απαντήσεις τους, αλλά και από τις ομάδες εστίασης με εκπαιδευτικούς και των δυο βαθμίδων, ότι τα αγόρια αναμένεται να έχουν καλύτερες επιδόσεις στα πεδία θετικής κατεύθυνσης και τα κορίτσια στα πεδία της θεωρητικής. Αυτό φαίνεται να ισχύει και σε μαθήματα όπως η γυμναστική, όπου επίσης κάνουν την εμφάνισή τους προκαταλήψεις και στερεότυπα, με τα κορίτσια να ασχολούνται κυρίως με αθλήματα όπως το βόλεϊ που θεωρείται, παραδοσιακά, λιγότερο ανταγωνιστικό και αποκλείει την αντίπαλη σωματική επαφή, ενώ τα αγόρια με το μπάσκετ και το ποδόσφαιρο, τα οποία περιγράφονται με χαρακτηριστικά που αποδίδονται κυρίως στα αγόρια και στους άνδρες, όπως η ταχύτητα, η δύναμη και η ανταγωνιστικότητα.

«Δεν θεωρείται σύνηθες για τα αγόρια να έχουν καλή επίδοση στα γλωσσικά μαθήματα, να γράφουν ευανάγνωστα ή να διαβάζουν εξωσχολικά βιβλία. Τα κορίτσια θεωρούνται πιο αδύναμα στα θετικά μαθήματα, ενώ είναι δεδομένη η υπεροχή τους στα θεωρητικά».

Όλα τα παραπάνω έχουν ως αποτέλεσμα να παρατηρούνται διακρίσεις στην ενίσχυση των δεξιοτήτων των παιδιών, αλλά και στην καθοδήγηση σχετικά με τον επαγγελματικό τους προσανατολισμό. Πολλοί/ές εκπαιδευτικοί αναφέρουν πως, όταν ένα κορίτσι επιλέγει να ακολουθήσει επαγγέλματα που «παραδοσιακά» ακολουθούν αγόρια, δεν συναντά υποστηρικτικές συμπεριφορές και ότι τα κορίτσια με μαθησιακές δυσκολίες απολαμβάνουν λιγότερη ενδυνάμωση για τη συνέχιση των σπουδών τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, συγκριτικά με τα αγόρια αντίστοιχης ηλικίας.

Είναι, τέλος, αξιοσημείωτο ότι οι διακρίσεις αυτές σχηματοποιούνται μέσα από συζητήσεις τόσο στην τάξη, όσο και μεταξύ των ίδιων των εκπαιδευτικών.

«Τα κορίτσια συχνά προωθούνται σε επιλογή επαγγελμάτων 'εύκολων', είτε σε απαιτήσεις γνωστικές είτε σε απαιτήσεις χρόνου. Δηλαδή 'γίνε δασκάλα, είναι το καλύτερο επάγγελμα για μια γυναίκα ειδικά όταν κάνει παιδιά'».

3. Διαφοροποίηση καθηκόντων (έμφυλοι ρόλοι)

Ακόμη και στην καθημερινότητα της σχολικής τάξης κάνουν την εμφάνισή τους στερεότυπα και προκαταλήψεις, όπως διαφαίνεται από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών σε σχέση με τα διαφορετικά καθήκοντα που ανατίθενται σε αγόρια και κορίτσια.

Φαίνεται ότι τα αγόρια επιλέγονται για καθήκοντα όπως η μεταφορά αντικειμένων (έπιπλα/βιβλία/θρανία) και η ενασχόληση με τεχνικά ζητήματα (π.χ. επισκευή κάποιου υπολογιστή), ενώ τα κορίτσια για την καθαριότητα και την τακτοποίηση της τάξης. Ο διαχωρισμός αυτός ενισχύει βέβαια και τον διαχωρισμό των έμφυλων ρόλων.

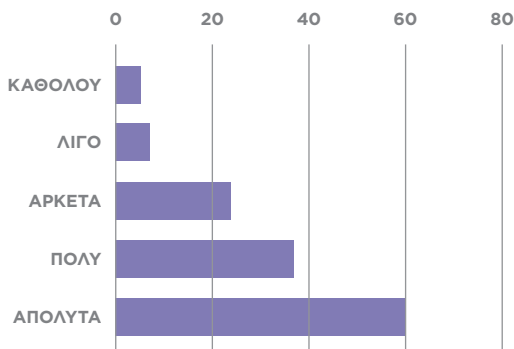
Όπως αναφέρουν οι εκπαιδευτικοί, ο διαχωρισμός επεκτείνεται και στην εμφάνιση και το ντύσιμο των παιδιών. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε στις ομάδες εστίασης, υπάρχουν διαφορετικά μέτρα και στα σταθμά σχετικά με τα ρούχα, με τα κορίτσια να δέχονται την πλειοψηφία των παρατηρήσεων και των σχολίων για "προκλητικό ντύσιμο". Το ίδιο, ωστόσο, αντιμετωπίζουν πολλές φορές και τα αγόρια, όταν κάνουν ενδυματολογικές επιλογές που, στερεοτυπικά, δεν εμπίπτουν στις αναμενόμενες για το φύλο τους.

«Μια φορά εστάλη ένα αγόρι σπίτι και με αποβολή γιατί είχε βάψει τα νύχια του μάρμα, ενώ τα κορίτσια μπορούν να έχουν βαμμένα νύχια».

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσο εξοικειωμένες/οι είναι με την έννοια “Ασυνείδητη προκατάληψη”;

η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (73%) δήλωσαν ότι είναι απόλυτα ή πολύ εξοικειωμένοι/ες. Μόνο το 9% των εκπαιδευτικών δήλωσαν ότι είναι λίγο ή και καθόλου εξοικειωμένοι/ες.

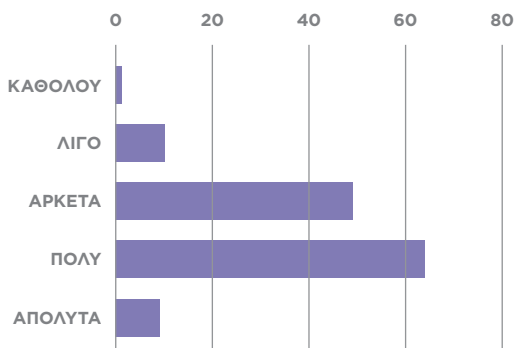

Στη συνέχεια, οι εκπαιδευτικοί απάντησαν σε δύο ερωτήσεις σχετικά με τη διαχείριση των ασυνείδητων προκαταλήψεων.

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσο αποτελεσματικά πιστεύετε ότι μπορείτε να εντοπίσετε και να διαχειριστείτε την ασυνείδητη προκατάληψη στον εαυτό σας;

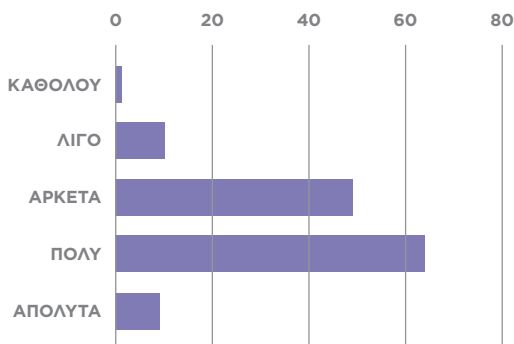
το 55% των εκπαιδευτικών θεωρούν ότι μπορούν να την διαχειριστούν πολύ ή απόλυτα, ενώ μόνο το 8% θεωρούν ότι μπορούν από λίγο έως καθόλου.

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσο αποτελεσματικά πιστεύετε ότι μπορείτε να εντοπίσετε και να διαχειριστείτε την ασυνείδητη προκατάληψη στους γύρω σας;

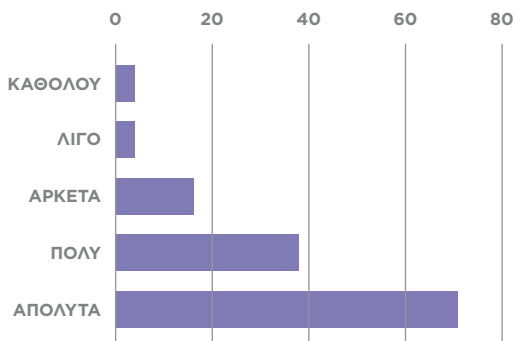
το ποσοστό των εκπαιδευτικών που απάντησαν ότι μπορούν να διαχειριστούν την ασυνείδητη προκατάληψη στους/στις γύρω τους πολύ ή απόλυτα μειώνεται στο 44%, ενώ το ποσοστό των εκπαιδευτικών που θεωρούν ότι μπορούν από λίγο έως καθόλου αυξάνεται - σε σχέση με την προηγούμενη ερώτηση - στο 16%.

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσο εξοικειωμένοι/ες είστε με την έννοια “Εμφυλα στερεότυπα”;

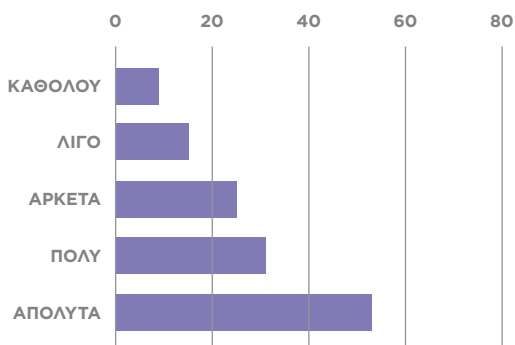
η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών (82%) αυτοαξιολογήθηκαν ως πολύ ή απόλυτα εξοικειωμένοι/ες με την έννοια, ενώ πολύ μικρός ήταν ο αριθμός των εκπαιδευτικών που δήλωσαν ότι είναι λίγο ή καθόλου (6%).

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

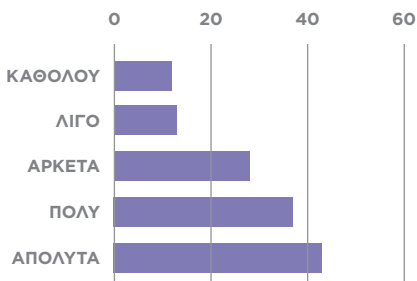
Πόσο εξοικειωμένοι/ες είστε με την έννοια “Εμφυλος ρόλος”;

το 63% απάντησε ότι είναι απόλυτα ή πολύ. Ωστόσο, εδώ παρατηρούμε ότι το ποσοστό των εκπαιδευτικών που δηλώνουν ότι είναι λίγο ή καθόλου εξοικειωμένοι/ες (18%), αυξάνεται σε σχέση με τις προηγούμενες απαντήσεις.

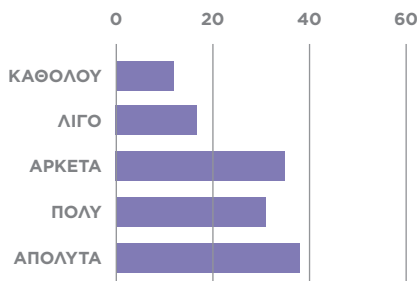

Στις ερωτήσεις για το πόσο εξοικειωμένοι/ες είναι με τις έννοιες “Άμεση Διάκριση” και “Εμμεση Διάκριση”, παρατηρούμε ότι το ποσοστό των εκπαιδευτικών που θεωρούν ότι είναι απόλυτα ή πολύ εξοικειωμένοι/ες (60% στη πρώτη περίπτωση και 52% στη δεύτερη), συνεχίζει και μειώνεται σε σχέση με προηγούμενες απαντήσεις. Αντίστοιχα συνεχίζει να αυξάνεται το ποσοστό των εκπαιδευτικών που δηλώνουν ότι είναι λίγο ή καθόλου εξοικειωμένοι/ες με τις συγκεκριμένες έννοιες (19% στη πρώτη περίπτωση και 22% στη δεύτερη).

Πόσο εξοικειωμένοι/ες είστε με την έννοια “Άμεση Διάκριση”;

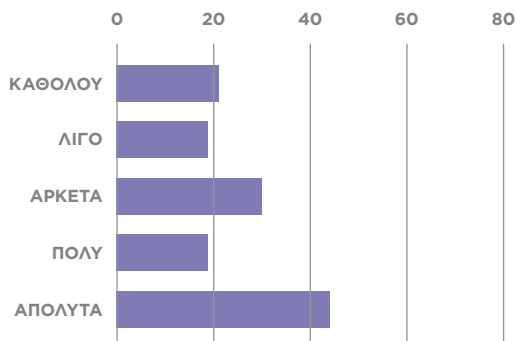
Πόσο εξοικειωμένοι/ες είστε με την έννοια “Εμμεση Διάκριση”;

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσο εξοικειωμένοι/ες είστε με την έννοια “Διπλά κριτήρια”;

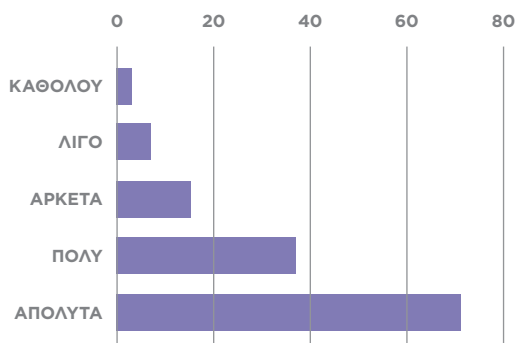
το 31% των εκπαιδευτικών αυτοαξιολογήθηκαν ως λίγο ή καθόλου εξοικειωμένοι/ες, ενώ το 47% δήλωσαν ότι είναι πολύ ή απόλυτα.

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσο εξοικειωμένοι/ες είστε με τον επαγγελματικό διαχωρισμό λόγω φύλου;

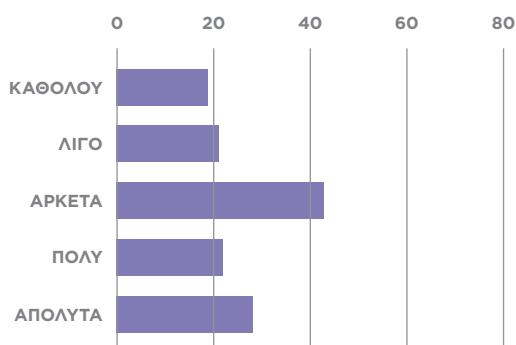
παρατηρούμε το ποσοστό εξοικείωσης να αυξάνεται και πάλι. Το 81% των εκπαιδευτικών δηλώνουν απόλυτα ή πολύ εξοικειωμένοι/ες με την έννοια, ενώ μόνο το 8% δηλώνει λίγο ή καθόλου.

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσο εξοικειωμένοι/ες είστε με την έννοια “Χάσμα αυτοπεποίθησης”;

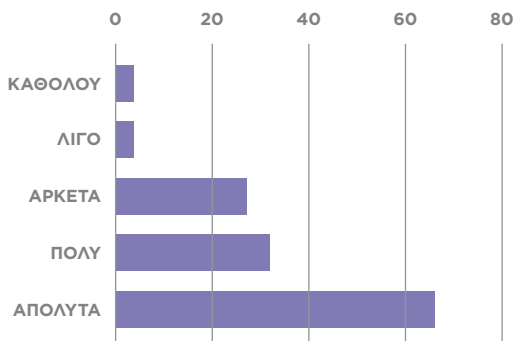
παρατηρούμε ότι τα ποσοστά δεν έχουν μεγάλη διαφορά σε σχέση με τις παραπάνω απαντήσεις. Πιο συγκεκριμένα, το ποσοστό των εκπαιδευτικών που δηλώνουν πολύ ή απόλυτα εξοικειωμένοι/ες με την έννοια είναι 37%, το 33% δηλώνει αρκετά ενώ το 30% δηλώνει πως είναι λίγο ή καθόλου.

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Πόσο εξοικειωμένοι/ες είστε με την έννοια “Εμφυλη βία στο σχολείο”;

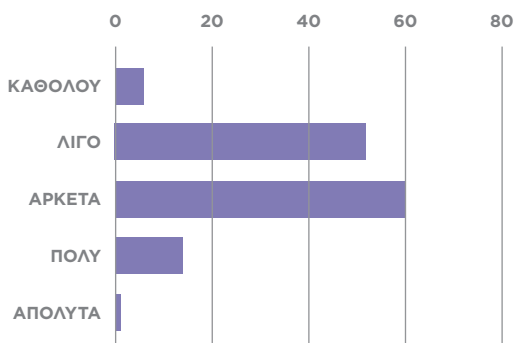
το 74% των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι είναι πολύ ή απόλυτα εξοικειωμένοι/ες, ενώ μόνο το 6% δήλωσε λίγο ή καθόλου.

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναγνωρίσουν τις ανάγκες των κοριτσιών 11-17 ετών σε σχέση με την ψυχοκοινωνική τους ενδυνάμωση;

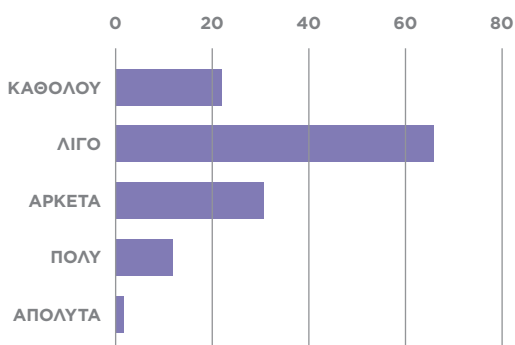
μόνο το 12% των εκπαιδευτικών δηλώνει πολύ ή απόλυτα, ενώ το 43% δηλώνει λίγο ή καθόλου.

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Σε τι βαθμό πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικοί μπορούν να αναγνωρίσουν και να διαχειριστούν τις ανάγκες των κοριτσιών από άλλες κουλτούρες;

μόνο το 11% των εκπαιδευτικών δηλώνει πολύ ή αρκετά, ενώ η πλειοψηφία (66%) δηλώνει λίγο ή καθόλου. Οι απαντήσεις αυτές θέτουν τον προβληματισμό ποια είναι η υποστήριξη που λαμβάνουν, εκτός από τα κορίτσια ελληνικής εθνικότητας, και τα κορίτσια μεταναστευτικού και προσφυγικού προφίλ, τα οποία μπαίνουν στο ελληνικό σχολείο με τις επιπλέον ιδιαιτερότητες που τους προσδίδει η διαφορετική κουλτούρα από την οποία προέρχονται.

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Τί χρειάζεστε για να αναγνωρίσετε της ανάγκες των κοριτσιών 11-17 ετών σε σχέση με την ψυχοκοινωνική τους ενδυνάμωση;

τα παραδείγματα που έδωσαν κινούνται γύρω από το τρίπτυχο “Ενημέρωση - Εκπαίδευση - Ενδυνάμωση”.

1. Ενημέρωση

Η ενημέρωση των εκπαιδευτικών σχετικά με τις ανάγκες των κοριτσιών αναφέρθηκε ως απαραίτητη στην πλειοψηφία των απαντήσεων του ερωτηματολογίου, αλλά και στις ομάδες εστίασης. Σαφής είναι η ανάγκη για ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών στο σύνολο των θεμάτων που αντιμετωπίζουν τα κορίτσια, ώστε να ενδιαφέρονται περισσότερο γι’ αυτά. Επίσης, πολλοί/ες ανέφεραν τη μεγάλη διαφορά ηλικίας που έχουν από τις μαθήτριά τους και την ανάγκη για περισσότερα στοιχεία και καλύτερη - και συστηματική- ενημέρωση, ώστε να μην βασίζεται η προσέγγιση “στην εμπειρία, το ένστικτο και τα βιώματα του καθενός”.

Αναφέρθηκε επίσης η μεγάλη ανάγκη για κατευθυντήριες γραμμές, τεχνικές και εργαλεία, τα οποία θα υποστηρίζουν τους/τις εκπαιδευτικούς στην προσπάθειά τους για την ψυχοκοινωνική ενδυνάμωση των κοριτσιών. Όλα τα παραπάνω θα τους/τις βοηθήσουν να μπορούν να αφογκράζονται καλύτερα τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα κορίτσια, να τις αναγνωρίζουν γρηγορότερα, να τις κατανοούν καλύτερα και, στη συνέχεια, να μπορούν να παρεμβαίνουν αποτελεσματικά.

«Χρειαζόμαστε εργαλεία ώστε να μπορούμε να αφογκραστούμε τις ανάγκες των νέων γενεών και να έχουμε τον απαιτούμενο χρόνο μέσα στην καθημερινότητα να ασχοληθούμε με αυτές”.

2. Εκπαίδευση

Στην πλειονότητά τους οι εκπαιδευτικοί θεωρούν επίσης απαραίτητη τη συστηματική εκπαίδευση του εκπαιδευτικού προσωπικού, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο. Όπως αναφέρει μια εκπαιδευτικός “χρειαζόμαστε κι εμείς εκπαίδευση, γνώση και παραδείγματα”.

Πέρα από τις βασικές γνώσεις σχολικής ψυχολογίας και παιδοψυχολογίας, οι περισσότεροι/ες εκπαιδευτικοί ανέφεραν ως σημαντική την εκπαίδευση στις παρακάτω θεματικές:

- Βασικές έννοιες γύρω από την έμφυλη ισότητα
- Διαχείριση έμφυλων στερεοτύπων και προκαταλήψεων
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων, όπως η ενσυναίσθηση και η συναισθηματική νοημοσύνη
- Θέματα έμφυλης ισότητας (ως θεματική ομπρέλα)
- Θέματα ενδυνάμωσης γυναικών (ως θεματική ομπρέλα)

Ειδικά το θέμα της αναγνώρισης και διαχείρισης των έμφυλων στερεοτύπων και προκαταλήψεων που φέρουν οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί και του πώς αυτά επηρεάζουν τη συμπεριφορά τους και την εκπαιδευτική διαδικασία, φαίνεται να απασχολεί αρκετά όσες και όσους απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση. Οι περισσότεροι/ες αναγνωρίζουν ότι πρώτα εκείνοι/ες χρειάζεται να συνειδητοποιήσουν, και στη συνέχεια να μάθουν να διαχειρίζονται τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις με τα οποία έχουν ανατραφεί και έχουν εσωτερικεύσει. Μέσα από την εκπαίδευση θεωρούν ότι θα καταφέρουν να μην παρασύρονται και να μην αναπαράγουν, εντός και εκτός της τάξης, έμφυλες διακρίσεις και στερεότυπα.

«Σε εκπαίδευση που πραγματοποίησα σε εκπαιδευτικούς από όλη τη χώρα, με θέμα την διαδικτυακή έμφυλη βία, συνειδητοποίησα ότι λείπουν δυστυχώς βασικές γνώσεις ως προς την ορολογία και την κατανόηση των εννοιών “έμφυλο στερεότυπο”, “έμφυλη βία”, “προκατάληψη” κτλ. Αν υποθέσουμε ότι τα άτομα που συμμετείχαν στην εκπαίδευση ήταν τα άτομα που ενδιαφέρονται περισσότερο, τότε δυστυχώς εξάγω το συμπέρασμα (ίσως βέβαια, είναι αυθαίρετο, αλλά το βασίζω στην ανατροφοδότηση που λαμβάνω από αυτή την κοινότητα) ότι όσοι/ες δεν μπαίνουν καν στον κόπο να ενταχθούν σε τέτοιες εκπαιδεύσεις, είναι ακόμη πιο απομακρυσμένοι/ες από αυτά τα ζητήματα».

3. Ενδυνάμωση

Τα εργαλεία αυτογνωσίας, αναστοχασμού και επαναπροσδιορισμού του ρόλου των ίδιων των εκπαιδευτικών βρίσκονται αρκετά ψηλά στη λίστα των αναγκών τους, σε σχέση πάντα με την ατομική τους ενδυνάμωση.

Επίσης οι εκπαιδευτικοί θεωρούν απαραίτητη την πλαisiώση της προσπάθειάς τους από ειδικούς, όπως ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς, είτε με την ύπαρξη ειδικού επιστημονικού προσωπικού σε κάθε σχολική μονάδα είτε με συναντήσεις σε τακτική βάση.

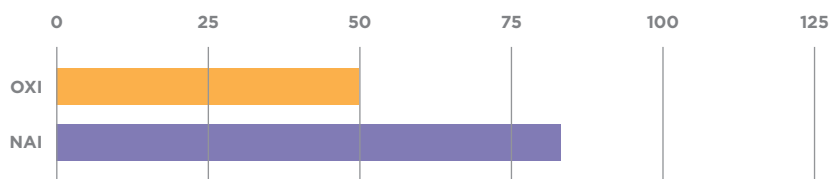
Τέλος, όπως θα δούμε και παρακάτω, ο χρόνος, η καλή συνεργασία και η στήριξη από τη σχολική κοινότητα (διεύθυνση, προσωπικό και κοινότητα γονέων) φαίνεται να αποτελούν απαραίτητα εργαλεία για την επίτευξη του έργου τους.

«Θεωρώ ότι πολλοί νέοι εκπαιδευτικοί, αντιλαμβάνονται τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα κορίτσια λόγω των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων της κοινωνίας, αλλά και τις μορφές εκφοβισμού που μπορεί να υποστούν. Η βοήθεια που μπορούν να λάβουν τα κορίτσια από τους εκπαιδευτικούς για να αναπτύξουν την προσωπικότητα και τον δυναμισμό τους, ώστε να θέτουν όρια και να διεκδικούν το να είναι ισότιμα μέλη της κοινωνίας, είναι πολύ σημαντική και πρέπει να ενισχύεται. Οι εκπαιδευτικοί για να πετύχουν τον παραπάνω στόχο χρειάζεται να βοηθήσουν τα κορίτσια να αναπτύξουν την αυτοεκτίμηση και την αυτοπεποίθησή τους και να τις εφοδιάσουν με εργαλεία που θα τις βοηθήσουν να προστατεύουν τον εαυτό τους και τους γύρω τους, αλλά και να διδάσκουν στους άλλους το σεβασμό, τόσο προς τις γυναίκες όσο και προς όλους».

Από τις απαντήσεις τους στις αντίστοιχες ερωτήσεις, φαίνεται πως το 62% των εκπαιδευτικών έχουν κληθεί να διαχειριστούν στην τάξη **θέματα σχετικά με την έμφυλη ισότητα**, το 62% **θέματα σχετικά με την ενδυνάμωση των κοριτσιών**, ενώ μόνο το 19% δηλώνουν πως έχουν κληθεί να διαχειριστούν στην τάξη **θέματα σχετικά με τον σχολικό επαγγελματικό προσανατολισμό χωρίς στερεότυπα**.

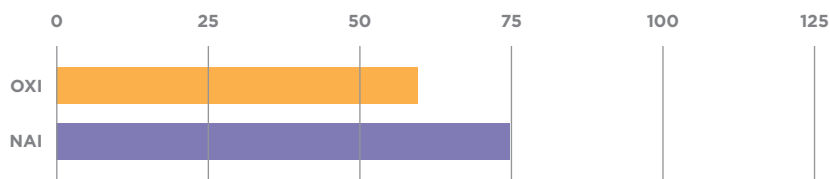
ΕΡΩΤΗΣΗ:

Έχετε προσπαθήσει να διαχειριστείτε θέματα σχετικά με την Έμφυλη Ισότητα στην τάξη;

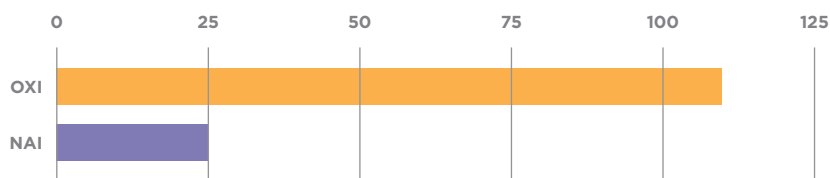
ΕΡΩΤΗΣΗ:

Έχετε προσπαθήσει να διαχειριστείτε θέματα σχετικά με την Ενδυνάμωση των κοριτσιών στην τάξη;

ΕΡΩΤΗΣΗ:

Έχετε προσπαθήσει να διαχειριστείτε θέματα σχετικά με τον Σχολικό Επαγγελματικό Προσανατολισμό χωρίς στερεότυπα στην τάξη;

Οι εκπαιδευτικοί, καταγράφοντας τις μεγαλύτερες επιτυχίες τους στη διαχείριση των παραπάνω θεμάτων, τις χωρίζουν σε τρεις μεγάλες κατηγορίες:

1. Ατομική και ομαδική ενδυνάμωση μέσα από την καλλιέργεια του διαλόγου, του προβληματισμού και της αποδοχής

Πολλές/οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ως τη μεγαλύτερη επιτυχία τους στη διαχείριση αυτών των θεμάτων την ενθάρρυνση και υποστήριξη των μαθητριών και την ενίσχυση της αυτοπεποίθησής τους. Αυτό, όπως αναφέρουν, έχει πολύ θετικό αντίκτυπο στην ατομική τους ενδυνάμωση και οδηγεί σε πιο δυναμική παρουσία στην τάξη, αναγνώριση των δεξιοτήτων τους και διεκδικητικότητα. Τα κορίτσια αισθάνονται έτσι πιο ελεύθερα να εκφραστούν, να μιλούν ανοικτά και να ακολουθήσουν τα όνειρα τους. Στο πλαίσιο αυτό αναφέρθηκαν στις ομάδες εστίασης περιπτώσεις εκπαιδευτικών που έπεισαν μαθήτριάς τους να δώσουν πανελλήνιες εξετάσεις.

Όπως έγραψε μια εκπαιδευτικός: *“Η μεγαλύτερη επιτυχία ήταν η αναγνώριση των δυνατοτήτων μιας μαθήτριάς από τον ίδιο της τον εαυτό, η ενίσχυση της αυτοπεποίθησής και, επομένως, της αυτοεξέλιξής της”*.

2. Ευαισθητοποίηση και αφύπνιση των μαθητριών/ων σε σχέση με τα έμφυλα στερεότυπα και τους έμφυλους ρόλους

Μία ακόμη επιτυχία που αναγνωρίζουν οι εκπαιδευτικοί είναι η δημιουργία ενός περιβάλλοντος ασφάλειας και ηρεμίας στην τάξη που οδηγεί στην ενδυνάμωση όλης της ομάδας. Πολλοί/ες εκπαιδευτικοί αναφέρουν ως επιτυχία τον ίδιο τον προβληματισμό από τα παιδιά, την καλλιέργεια εποικοδομητικού διαλόγου, τη συνεργασία μεταξύ των δύο φύλων και, τελικά, την αποδοχή.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι παρακάτω απαντήσεις που αναφέρουν ως επιτυχίες την *“ενδυνάμωση της ομάδας μέσα από τον διάλογο, και τον προβληματισμό και την αποδοχή”* και το ότι *“τα παιδιά έμαθαν να ακούνε διαφορετικές απόψεις”*.

3. Σταδιακή αλλαγή νοοτροπίας και συμπεριφοράς

Τέλος, οι εκπαιδευτικοί που απάντησαν στη συγκεκριμένη ερώτηση θεωρούν μεγάλη επιτυχία την ίδια την αλλαγή της νοοτροπίας και των συμπεριφορών των μαθητών/τριων. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει μια καθηγήτρια που συμμετείχε στην ομάδα εστίασης της Β΄βάθμιας εκπαίδευσης *“Η μεγαλύτερη επιτυχία είναι η ευαισθητοποίηση των ίδιων των παιδιών και το γεγονός ότι κατανόησαν τη δύναμη των στερεοτύπων και ανέπτυξαν ενσυναίσθηση απέναντι σε άτομα του αντίθετου φύλου”*.

Η αναγνώριση της αναγκαιότητας για ισότιμη αντιμετώπιση σε διάφορα θέματα (π.χ στο ντύσιμο, την επιλογή επαγγέλματος) και η αφύπνιση σε σχέση με τα βαθιά ριζωμένα έμφυλα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις (και από τα δύο φύλα προς τα δύο φύλα) αποτελούν, σύμφωνα με όσα μας απάντησαν, μεγάλα βήματα.

“Η μεγαλύτερη επιτυχία ήταν όταν μπήκαν στη συζήτηση και τα αγόρια και αναγνώρισαν συμπεριφορές και ρόλους. Τα κορίτσια ενθουσιάστηκαν με απλά πράγματα που αφορούσαν το φύλο τους και τα αγνοούσαν, και έγραψαν πολύ όμορφα βιωματικά κείμενα για τους ρόλους τους”, ανέφερε μία εκπαιδευτικός, ενώ άλλος συμμετέχων έγραψε ότι “Η μεγαλύτερη επιτυχία ήταν ότι τα παιδιά ξεκίνησαν να αναγνωρίζουν τη δυνατότητα των γυναικών να κάνουν όποιο επάγγελμα επιθυμήσουν”.

«Επιτυχία: Το ότι αγόρι λυκείου μου είπε δυνατά μέσα στην τάξη ότι δεν είχε ξανασκεφτεί αυτά που συζητούσαμε για την ισότητα των φύλων στις σχέσεις».

Τα μεγαλύτερα εμπόδια αλλά και οι προκλήσεις που ανέφεραν ότι συναντούν οι εκπαιδευτικοί στη διαχείριση θεμάτων έμφυλης ισότητας, ενδυνάμωσης κοριτσιών και ΣΕΠ χωρίς στερεότυπα, μπορούμε να τα διακρίνουμε σε 4 κατηγορίες:

1. Οικογένεια

Πιο συγκεκριμένα, η συντριπτική πλειοψηφία των εκπαιδευτικών αναφέρει ως βασικό εμπόδιο διαχείρισης έμφυλων ζητημάτων την νοοτροπία της οικογένειας, δηλαδή την ύπαρξη ενός οικογενειακού πλαισίου που δεν υποστηρίζει την έμφυλη ισότητα. Οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι η έκθεση των παιδιών σε στερεοτυπικά έμφυλους ρόλους μέσα στην οικογένεια, αλλά και στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο, είναι από τα πιο ανυπέρβλητα εμπόδια για να επιτευχθεί η επιθυμητή αλλαγή κουλτούρας.

«Ως μεγαλύτερο εμπόδιο πρέπει να αναφέρω τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις των γονέων, αλλά και των εκπαιδευτικών, όταν ζητείται η συνεργασία τους για τη διαχείριση τέτοιων ζητημάτων».

2. Αντιμετώπιση μαθητών/τριών και δικά τους εσωτερικευμένα στερεότυπα και προκαταλήψεις

Πολλοί/ες εκπαιδευτικοί αναφέρουν ότι οι παγιωμένες αντιλήψεις των παιδιών για το φύλο και τις δυνατότητες τους, καθώς και η αναπαραγωγή έμφυλων προκαταλήψεων και σεξιστικού λόγου, καθώς και η αντίσταση που συναντούν στην αλλαγή που συναντούν, τους δυσκολεύουν πολύ.

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει μια καθηγήτρια “το εμπόδιο είναι ότι πολλά αγόρια αρνούνται να αποτινάξουν παραδοσιακά συντηρητικά στερεότυπα. Και πολλά κορίτσια έχουν υιοθετήσει τον λόγο της πατριαρχίας και αναπαράγουν στερεότυπα ενάντια στο φύλο τους”.

3. Η έλλειψη αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης

Η έλλειψη αυτοεκτίμησης και αυτοπεποίθησης, η διαστρεβλωμένη εικόνα που έχουν για τον εαυτό τους τα κορίτσια και η μη καλλιέργεια του αυτοσεβασμού είναι βασικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι εκπαιδευτικοί στην τάξη.

Πολλοί/ες αναφέρουν ότι τα κορίτσια διστάζουν να πουν την γνώμη τους ή ακόμη και να εκφραστούν γενικότερα, δεν παίρνουν πολλές πρωτοβουλίες και συχνά αισθάνονται ότι δεν θα τα καταφέρουν σε μια επικείμενη δοκιμασία. Αναφορές γίνονται και στο γεγονός ότι τα περισσότερα κορίτσια δεν αναγνωρίζουν τις δυνατότητές τους. Έτσι τους είναι δύσκολο να φανταστούν τον εαυτό τους πέρα από τα σύγχρονα πρότυπα ομορφιάς, αλλά και τους στερεοτυπικούς έμφυλους ρόλους.

Η αδυναμία της διαχείρισης των αλλαγών που φέρνει η εφηβεία, καθώς και του άγχους αποτελεί ένα εμπόδιο και μια πρόκληση για τους/τις εκπαιδευτικούς.

Μια ακόμη αρκετά σημαντική πρόκληση στην οποία αναφέρονται οι εκπαιδευτικοί είναι η έλλειψη καλής επικοινωνίας και συνεργασίας με το άλλο φύλο. Οι απαντήσεις αναφέρονται σε κακή επικοινωνία, φόβο συνεργασίας με τα αγόρια, ενώ τονίζουν τη σημασία της σεξουαλικότητας σε αυτές τις ηλικίες, την άμεση ανάγκη για ενημέρωση και εκπαίδευση των κοριτσιών πάνω σε τέτοια ζητήματα, αλλά και την εκπαίδευση κοριτσιών για την αναγνώριση και διαχείριση προσβλητικών ή κακοποιοτικών συμπεριφορών.

«Η ανασφάλεια των νεαρών κοριτσιών, που τις οδηγεί να αναζητούν την επιβεβαίωση με κοινωνικά ‘επιθυμητούς’ τρόπους, οδηγεί στο να μην εξερευνούν την ταυτότητά τους, να μην ξεδιπλώνουν τις δυνατότητές τους και να καταπιέζονται προς συμμόρφωση σε ένα κοινωνικό πρότυπο που συνεπάγεται εσωτερικό διχασμό, imposter syndrome, άγχος και ακόμα μεγαλύτερη ανασφάλεια. Ένα άλλο σημαντικό εμπόδιο είναι το adultification των νεαρών κοριτσιών, τα οποία σε ηλικία 12 ετών αναμένεται να έχουν μεγάλη συναισθηματική και κοινωνική ωριμότητα, να αναλαμβάνουν ευθύνες, να επωμίζονται τις συνέπειες των πράξεών τους, να φροντίζουν τους γύρω τους κλπ, τη στιγμή που τα αγόρια είναι αποδεκτό να είναι πιο ‘ανώριμα’. Παραβλέπονται έτσι οι ανάγκες τους ως παιδιά για καθοδήγηση και υποστήριξη, ενώ νιώθουν ‘υποχρεωμένες’ να προβάλλουν αυτή την τεχνητή ωριμότητα προς τα έξω, λόγω κοινωνικών προσδοκιών».

Τελος, αξίζει να αναφέρουμε ότι οι εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν την ανάγκη να χτίσουν ένα πλαίσιο εμπιστοσύνης και ασφάλειας, ώστε να τους/τις βλέπουν τα παιδιά ως άτομα στα οποία μπορούν να ανοιχτούν και να επικοινωνήσουν τα προβλήματά τους.

Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά μια εκπαιδευτικός “πρέπει κι εγώ να αποδεχτώ ότι τα κορίτσια σήμερα είναι πολύ πιο διεκδικητικά απ’ ό,τι στη δική μου γενιά”.

4. Έλλειψη χρόνου από την πλευρά των εκπαιδευτικών, αλλά και έλλειψη στήριξης από την κοινότητα του σχολείου

Τέλος, σύμφωνα με τους/τις εκπαιδευτικούς, ένα βασικό εμπόδιο είναι η έλλειψη στήριξης από την ίδια την διοίκηση και τους/τις συναδέλφους τους για το σχεδιασμό και την υλοποίηση τέτοιων προγραμμάτων. Οι εκπαιδευτικοί αναφέρθηκαν αρκετά στη γραφειοκρατία, τις πολύ αργές διαδικασίες έγκρισης αλλά και την αμφιθυμία της σχολικής κοινότητας σε σχέση με την ανάληψη της ευθύνης συζήτησης τέτοιων “ευαίσθητων” θεμάτων, που ενδέχεται να προσκρούσουν σε διαφορετικές αντιλήψεις των οικογενειών των μαθητών και των μαθητριών τους.

Οι εκπαιδευτικοί αναφέρονται και στην έλλειψη στήριξης από τους/τις συναδέλφους, καθώς και στα στερεότυπα και οι προκαταλήψεις που οι ίδιοι/ες “φέρνουν” μέσα στην τάξη. *“Το μεγαλύτερο εμπόδιο είναι η κουλτούρα των συναδέλφων οι οποίοι καλλιεργούν και προάγουν τα έμφυλα στερεότυπα συνειδητά αλλά και συνειδητά”* ανέφερε ένας εκπαιδευτικός.

Τέλος, όπως φάνηκε και από τα εργαλεία που χρειάζονται οι εκπαιδευτικοί για την ψυχοκοινωνική ενδυνάμωση των κοριτσιών, η έλλειψη χρόνου, οργάνωσης και η ανάγκη για συνεχή κατάρτιση και ενημέρωση αποτελούν ένα ακόμη πολύ σοβαρό εμπόδιο. *“Το μεγαλύτερο εμπόδιο είναι η έλλειψη χρόνου που έχει ο/η καθηγητής/τρια για αυτά τα θέματα καθώς τον κυνηγάει η ύλη, η διόρθωση, η παράδοση και ένα σωρό πράγματα που έχει να κάνει σε 45 λεπτά!”* μας έγραψε μία συμμετέχουσα.

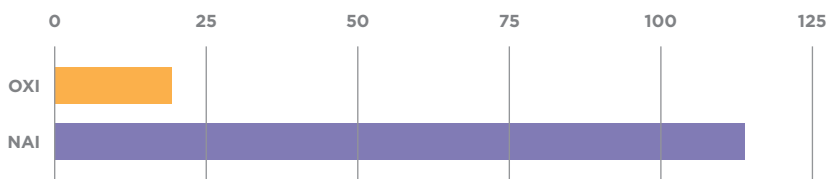
«Η μεγαλύτερη πρόκληση είναι το διαφορετικό κοινωνικό και οικογενειακό υπόβαθρο των μαθητριών μέσα στην τάξη. Η σχολική τάξη είναι μια μικρογραφία της κοινωνίας και συχνά είναι δύσκολη η αντιμετώπιση της ετερογένειας που την χαρακτηρίζει. Με άλλα λόγια, δεν είναι ίδιες οι ανάγκες των κοριτσιών, καθώς αυτές επηρεάζονται από το μορφωτικό επίπεδο και την οικονομική κατάσταση των γονέων. Το ερώτημα είναι: πώς προσεγγίζει κάποιος/α τα ζητήματα που προκύπτουν στην σχολική καθημερινότητα γνωρίζοντας ότι οι μαθήτριες δεν αποτελούν μία ομοιογενή ομάδα αλλά αποτελούν ξεχωριστές οντότητες με διαφορετικές ψυχοκοινωνικές δεξιότητες;»

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

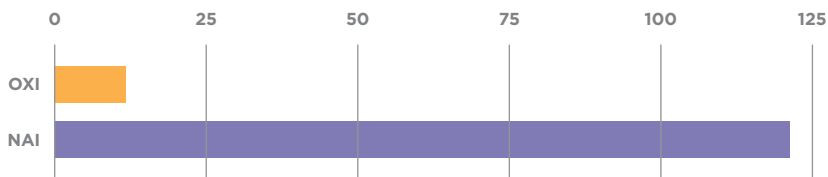
Ποια εργαλεία πιστεύετε ότι μπορούν να υποστηρίξουν καλύτερα το έργο σας στην εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων στην εκπαιδευτική διαδικασία;

το 86% των εκπαιδευτικών απάντησαν ότι χρειάζονται στοχευμένο εκπαιδευτικό υλικό και εργαλεία για χρήση μέσα στην τάξη, το 91% επιμορφώσεις σχετικές με τη συγκεκριμένη θεματολογία, ενώ το 65% θεωρεί πως χρειάζεται η δικτύωση μεταξύ των ίδιων των εκπαιδευτικών.

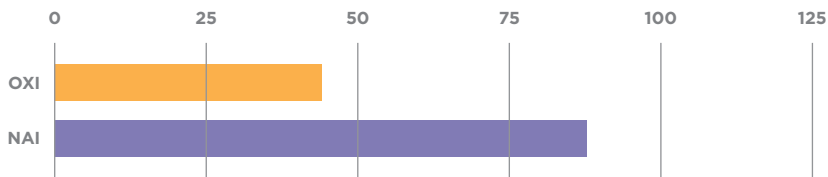
Στοχευμένο εκπαιδευτικό υλικό και εργαλεία για χρήση μέσα στην τάξη;

Επιμορφώσεις σχετικές με τη συγκεκριμένη θεματολογία;

Η δικτύωση μεταξύ των ίδιων των εκπαιδευτικών;

Ένας από τους στόχους της έρευνας ήταν να αφουγκραστούμε τις εκπαιδευτικές ανάγκες των συμμετεχόντων/ουσων, ώστε να τις λάβουμε υπόψιν στη διαμόρφωση του επιμορφωτικού υλικού που θα παραχθεί μέσω του έργου.

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:

Ποιές δεξιότητες θα περίμενατε να καλλιεργήσετε μέσα από μια επιμόρφωση σχετικά με την εξάλειψη των έμφυλων στερεοτύπων στην εκπαιδευτική διαδικασία;

Οι δεξιότητες που ανέφεραν στις απαντήσεις τους διακρίνονται σε 5 κυρίως:

1. Χτίσιμο και ανάπτυξη εμπιστοσύνης
2. Χτίσιμο και ανάπτυξη αποτελεσματικής επικοινωνίας
3. Ενσυναίσθηση
4. Διαχείριση κρίσεων εντός της σχολικής μονάδας
5. Ενσωμάτωση της έμφυλης διάστασης στον εκπαιδευτικό ρόλο

«Θα ήθελα να μπορώ να ενσωματώσω την έμφυλη διάσταση στη συμβουλευτική που παρέχω ως Διευθύντρια του σχολείου και να επιλέγω κάθε φορά τις κατάλληλες καλές πρακτικές για την αντιμετώπιση φαινομένων έμφυλης βίας και άλλων παρεμφερών περιστατικών».

ΣΤΗΝ ΕΡΩΤΗΣΗ:**Ποιές είναι οι θεματικές που θα θέλατε οπωσδήποτε να καλυφθούν σε μια τέτοιου είδους εκπαίδευση;**

οι απαντήσεις των εκπαιδευτικών, συνοψίζονται ως εξής:

1. Αναγνώριση και διαχείριση έμφυλων στερεοτύπων και προκαταλήψεων
2. Αναγνώριση και διαχείριση έμφυλων στερεοτύπων και προκαταλήψεων στον επαγγελματικό προσανατολισμό
3. Διαφορετικότητα και έμφυλες ταυτότητες
4. Πρόληψη και αντιμετώπιση σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας
5. Τα βασικά για την ισότητα - δικαιώματα και υποχρεώσεις (και ιστορική αναδρομή)
6. Γυναίκες και εργασία
7. Σεξουαλικότητα στην εφηβεία
8. Διαχείριση ψυχολογίας των έφηβων κοριτσιών
9. Ενίσχυση αυτοεικόνας εφήβων, διερεύνηση αυτογνωσίας εφήβων
10. Ενίσχυση των ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων των κοριτσιών όπως Ψυχική Ανθεκτικότητα - Ενδυνάμωση - Οριοθέτηση - Επικοινωνία
11. Τεχνικές mentoring και ενδυναμωσης των κοριτσιών

«Θα ήθελα να εξερευνήσω περισσότερο τους τρόπους με τους οποίους τα αγόρια καταπιέζονται από τα έμφυλα στερεότυπα, και τρόπους υποστήριξης αυτών. Πέρα από την ενδυνάμωση των νεαρών κοριτσιών, θα ήθελα να συμπεριληφθούν τα αγόρια στη συζήτηση, στο πως μπορεί να συμβάλλουν τα ίδια στο πρόβλημα, ίσως εν αγνοία τους, και με ποιους τρόπους μπορούν να ενδυναμωθούν με υγιή πρότυπα. Θα ήθελα τα εργαλεία για να γίνει ένας διάλογος μεταξύ των μαθητών στα συγκεκριμένα ζητήματα, με τον εκπαιδευτικό σε ρόλο συντονιστή, όπου οι μαθητές να νιώσουν αρκετή ασφάλεια να εκφράσουν ο ένας στον άλλον την πραγματικότητά τους, να δώσουν όλοι λύσεις, αντί να παλεύει ο καθένας μεμονωμένα και σιωπηλά, για την καλλιέργεια ενσυναίσθησης και υγιούς αυτοέκφρασης, διαλόγου και επικοινωνίας».

Επίσης η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών ανέφεραν ότι τους είναι απαραίτητη η ύπαρξη στοχευμένου εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο θα περιέχει -ανά ενότητα- ορισμένα από τα παρακάτω:

- Εργαλεία
- Ασκήσεις
- Παιχνίδια ρόλων
- Παραδείγματα
- Καλές πρακτικές

«Για μένα έχει μεγάλη σημασία η συνειδητοποίηση ότι τα περισσότερα πράγματα γύρω μας έχουν έμφυλο πρόσημο: τα παιχνίδια που αγοράζουμε, οι δουλειές του σπιτιού που (δεν) κάνουν πολλοί σύζυγοι, το λανθασμένα αυτονόητο ότι θα πάρουμε μια γυναίκα στο σπίτι για να καθαρίζει ή να προσέχει ένα μέλος της οικογένειας και την ίδια στιγμή θα περιμένουμε τον άντρα γιατρό (κυρίως σε ειδικότητες όπως χειρουργοί ή καρδιολόγοι) να μας γιατρέψει, οι προσδοκίες για γάμους και παιδιά που σχεδόν αποκλειστικά βαραίνουν τις γυναίκες, ακόμα και τα επώνυμα που δίνουμε στα παιδιά μας (πόσες περιπτώσεις είναι καταγεγραμμένες στην Ελλάδα με τη μητέρα να δίνει μόνη το επώνυμο στα παιδιά της;) και πάρα πολλά άλλα. Αν δεν αναγνωρίσουμε την ύπαρξή τους, την ανισότητα και τις αδικίες που επιφέρουν, τότε δεν νομίζω ότι μια πραγματική αλλαγή θα είναι εφικτή. Μια άλλη παράμετρος εξίσου σημαντική είναι η 'επιστράτευση' των ανδρών. Τους χρειαζόμαστε συμμάχους και όχι αντιμέτωπους. Η τοξική αρρενωπότητα δεν θα εκλείψει αν οι ίδιοι οι άντρες δεν άψουν να τη βλέπουν ως πρότυπο. Ίσως το να τους δείξουμε πως αυτή βλάπτει τις μητέρες, τις αδερφές, τις κόρες και τις συντρόφους τους να τους οδηγήσει σε πιο υγιή πρότυπα».

Το έργο “Σχολείο Χωρίς Στερεότυπα - Όλες Δυνατές, Όλοι Ίσοι” υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Active Citizens Fund, με φορέα υλοποίησης το WHEN και εταιρούς την Sociality και την Openous.

Το πρόγραμμα Active Citizens Fund, ύψους € 13,5 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2014 – 2021, γνωστού ως ΕΕΑ Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active Citizens Fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow.

Διαβάστε περισσότερα εδώ:
www.activecitizensfund.gr